

**ÇOCUKLUK ÇAĞINDA SIK GÖRÜLEN KAZALAR
VE ZEHİRLENMELER
BEBEKLERDE VE ÇOCUKLARDA
KARDİYOPULMONER RESÜSİTASYON**

Dr. Öğr. Üyesi Esra TURAL BÜYÜK

Dersin Hedefleri

- Çocuklarda sık görülen kaza tiplerini sayabilme
- Çocuklarda yaralanma ve zehirlenmeleri engellemeye yönelik önlemleri sıralayabilme
- Çocukluk çağında ortaya çıkan kazalar ve zehirlenmelerde ilk müdahaleleri açıklayabilme
- Bebekler, 1-8 yaş ve 8 yaş üstü çocuklarda kardiyopulmoner resüsitasyon basamaklarını sıralayabilme

Çocukluk Çağı Kazaları

- Dünya Sağlık Örgütü raporuna göre, **18 yaşın altındaki çocuklarda en sık görülen kaza tipleri**
  - **Trafik kazaları** (%22.3)
  - **Boğulmalar** (%16.8) (havuzda , denizde, çukur vb.)
  - **Yanıklar** (%9.1)(Süt yanığı, su yanığı, buhar yanığı vb.)
  - **Düşmeler** (%4.2) (Yüksekten düşme, yataktan düşme)
  - **Zehirlenmeler** (%3.9) (İlaçlar, temizlik malzemeleri, zehirli bitkiler, hayvan, böcek ısırılmaları vb.)

Belirli durumlar, çocukları kazalara yatkınlaştırır...

- **Meraklıdırlar ve keşfederek, araştırarak öğrenirler.**
- Buldukları ortamla ilgili **algılamaları sınırlıdır.**
- Karşılaştıkları birçok **yeni durumun sonuçlarının farkında değildirler.**
- **Çocuğun ya da ebeveynin günlük rutinlerindeki değişiklikler** kazalara neden olabilir.
- Erkek çocuklarda kazalar kız çocuklarından daha fazla görülmektedir.

Kazaların Oluşmasını Engellemeye Yönelik Önlemler

Trafik Kazaları

- Alkollü araba kullanılmaması
- Ehliyetsiz araba kullanmama
- Hızın azaltılması
- Kask kullanımı
- Bebeklerde bebek kemeri, çocuk oto koltuğu
- Yollarda işaretlendirmelerin tam olması ve yol kullanım alanlarının herkes için ayrı olması
- Gün boyu çalışan trafik lambaları
- Çocuklara trafik kurallarının öğretilmesi (10 yaşından önce çocuklar ön koltukta oturtulmamalı)

Kazaların Oluşmasını Engellemeye Yönelik Önlemler Boğulmalar

- Açık alanlarda su çukurlarının yok edilmesi/üstünün kapatılması
- Yüzme havuzlarının etrafına koruyucu önlemlerin alınması
- Havuz ve denizde yüzerken kolluk kullanılması
- Çok hızlı resüsitasyona başlanması

Kazaların Oluşmasını Engellemeye Yönelik Önlemler **Boğulmalar-Hava Yolu Tıkanıklıkları**

- Çocuk yatak içinde **battaniye, yorgan, yastık gibi malzemelerin altına ya da yatak ile yatak bazası arasına girip havasız kalabilir.**
- Bebeğin yüzüne tülbent örtülmemelidir.
- Bebekle aynı yatakta boğulmasına neden olmamak için yatılmamalıdır.
- Bebeklerin 3 aya kadar beslemeden sonra gazının çıkarıldıktan sonra yan döndürülerek yatırılmalıdır.
- Bebekler yüzüstü yatırılmamalıdır.
- Mama önlüğü ve emzik kurdelelerine dikkat edilmelidir.

Kazaların Oluşmasını Engellemeye Yönelik Önlemler

Yabancı cisim aspirasyonu

- Küçük ve ayrılabilir parçaları olan objelerin uzak tutulması
- Giysilerde küçük parçalar ya da nazar boncuğu ve iğnesinin bulunmaması
- Küçük çocuklara küçük parçalı besinlerin verilmemesi
- Emziklerin yutulmayacak şekilde ağız genişliklerinin olması
- Bebekler ve çocuklarda pudra kullanımı aspirasyon pnömonisine karşı önerilmemektedir.
- Plastik torbalar, balonlar ve streç filmler çocuktan uzak tutulmalıdır.

Kazaların Oluşmasını Engellemeye Yönelik Önlemler

Yanmalar

- Duman dedektörlerinin zorunlu hale getirilmesi
- Kabloların korunması, Prizlerin kapatılması
- Ulaşılabilecek elektrikli aletler ve lambaların kaldırılması
- Musluk suyunun çok sıcak olmaması, ocaklarda yemeklerin arkada pişmesi ve sapların içe bakması, etrafta çay-kahve gibi sıcak içecekler bırakılmaması.
- Güneş yanıklarından çocukların korunması
- Araba içinde metal gibi aşırı ısınan yüzeylerden sakınılması
- Mikrodalga fırınlarda pişirilen yemeklerin ortası daha çok piştiğinden, özellikle mama gibi verilecek sıvı gıdaların çalkalanarak ve kontrol edilerek verilmesi
- Giysilerin sentetik gibi kolay yanıcı malzemedен olmaması

Kazaların Oluşmasını Engellemeye Yönelik Önlemler

Düşmeler

- Mobilyaların çocuğa uygun tasarım ve yapıda olması
- Oyun parklarına yönelik standartların olması
- Pencere ve merdivenlerde önlem alınması
- Düşebilecek mobilyaların yere ya da duvara sabitlenmesi
- Kaymayan çorap ya da terlik giydirilmesi
- Giysi boylarının ayarlanması (uzun giysiler ayaklara dolanabilir).
- Çekebilecekleri objelerin üzerinde ağır objelerin bulundurulmaması
- Çocuğun denetimsiz bırakılmaması
- Hastane ortamında yatak kenarlarının kaldırılması

Kazaların Oluşmasını Engellemeye Yönelik Önlemler

Zehirlenmeler

- Toksik ajanların uzaklaştırılması
- Kendi ilaçlarının tek doz olarak taşınması
- İlaçların ve toksik ajanların kendi kutusunda bulundurulması
- Bitki yeme durumunda zehirli olma ihtimaline karşı dikkatli olunması
- Küçük pillerin çocuğun olduğu ortamda bulundurulmaması (Özellikle hesap makinesi, saat, kamera, işitme cihazı ve oyuncakları çalıştırmak için kullanılan pillerin yutulma tehlikesi vardır.)
- Çamaşır suyu ve tuzruhu, inhalasyon zehirlenmelerine karşı çocukların yanında kullanılmaması ve çevrenin iyi havalandırılması
- Zehirlenme durumunda zehir merkezlerinin aranması (114)

Kazaların Önlenmesinde Hemşirenin Rolü

- Çocuğun korunması
- **Çocuğa bakım verenlerin eğitimi**
- ❑ Ev ortamının güvenliği ev ziyaretleri ile değerlendirilerek gerekli önlemlerin anlatılması
- ❑ Bir kaza olduğu zaman hemşirenin aileye karşı suçlayıcı tutum sergilememesi
- ❑ Ebeveynlerin, bebek ve çocukların tehlikeyi fark edemeyip kazanın ne zaman oluşup oluşmayacağını anlamayabileceklerini bilmelerinin sağlanması
- ❑ Bebek dönmeye ve emeklemeye başladıktan sonra güvenlik önlemlerinin alınması ve öğretilmeye başlanması
- ❑ Çocuklar, ne görürlerse ve ne duyarlarsa onu yaptıkları için ebeveynlerin söyledikleri ve yaptıklarının tutarlı olmalarına yardımcı olunması

Zehirlenmeler

Ağız Yoluyla Zehirlenmeler

- Zehirlenmeler en çok 6 yaşından küçük çocuklarda görülmektedir.
- **Kozmetikler ve kişisel bakım ürünleri** (parfüm, traş losyonu)
- **Temizlik maddeleri** (çamaşır suyu, kireç ve yağ çözücüler)
- **Bitkiler** başlıca zehirlenme etkenleridir.

Zehirlenmeler

Ağız Yoluyla Zehirlenmeler

Koroziv Madde Zehirlenmesi

- Ağartıcılar (Çamaşır suyu)
- Parlaticılar
- Kireç ve yağ çözücüler
- Lavabo açıcılar Fırın temizleyicileri
- Tuvalet temizleyicileri (kezzap, tuz ruhu vb.)
- Metal parlaticılar ve pas gidericiler, çamaşır ve bulaşık makinesi deterjanları

Klinik Belirtiler ve Bulgular

- ✓ Ağızda, boğazda ve midede ciddi yanma
- ✓ Beyaz, şiş müköz membran; dudak, dil ve farenkste ödem (solunum yolu tıkanıklığı)
- ✓ Şiddetli kusma (hemoptizi)
- ✓ Kusulan materyalin aspirasyonu
- ✓ Şok belirtileri
- ✓ Anksiyete ve ajitasyon

Zehirlenmeler

Ağız Yoluyla Zehirlenmeler

Koroziv Madde Zehirlenmesi

Tedavi

- Yakıcı maddelerin ağız yoluyla alınmasında **kusturma, mide yıkaması ve aktif kömür kesinlikle uygulanmaz.**
- Hava yolu açıklığı sağlanır.
- Analjezikler uygulanır.
- Oral alıma izin verilmez.
- Özofagial striktür varsa dilasyon/cerrahi müdahale

Yabancı Cisim Aspirasyonu

- Özellikle 1-3 yaş döneminde görülme sıklığı fazladır.

Tehlikeli olabilecek yiyecekler:

- Leblebi, nohut, patlamış mısır, havuç parçası gibi kuru besin parçaları, ıslandıkları zaman çözülmez ve bazıları şişebilir.
- Patates cipsi, fındık, fıstık gibi yüksek yağ içeren besinler, lipid pnömonisi yönünden riskli.
- Yuvarlak şekerler, fındık, fıstık gibi kuru yemişler, üzüm, kurabiye, bisküvi, havuç, elma ve et yemekleridir.
- Yuvarlak ve esnek yapıda olan objeler, hava yolunu daha fazla tıkarlar.
- Lateks balonlar (şiş olmayan, şiş ya da balonun yırtılan bir parçası) özellikle tehlikelidir. Bu balonların esnek, geçirgen olmayan küçük bir parçası hava yolunu tamamen tıkayabilir.

Yabancı Cisim Aspirasyonu

Tanı

- Hava yoluna yabancı cisim kaçtığıında ilk belirtiler **boğulma, öksürme, öğürme ve wheezing'tir.**
- Tıkanma, genellikle **dispne, öksürük, stridor ve ses kısıklığına** neden olur.
- Bronşiyal obstrüksiyonda, genellikle öksürük, wheezing, asimetric solunum sesleri, hava girişinde azalma, dispne vardır.
- Eğer obje **larenkste kalırsa, çocuk konuşamaz ya da soluk alıp veremez.**
- Obstrüksiyon ilerlerse siyanoz gelişir, tamamen obstrüksiyon durumunda bilinç kaybı ve ölüm görülür.
- Bazen, tıkanma KISMİ ise, ilk evreden sonra saatler, günler, haftalar geçmesine rağmen, çocuk asemptomatik olabilir.
- Sekonder bulgular, objenin kaldığı anatomik bölgeye göre değişir ve obstrüksiyonun alt bölgesinde tekrarlayıcı solunum yolu enfeksiyonları ortaya çıkar.

Yabancı Cisim Aspirasyonu

İlk Yardım

- Acil müdahalede bilinç açık ancak öksürme etkisiz ise,

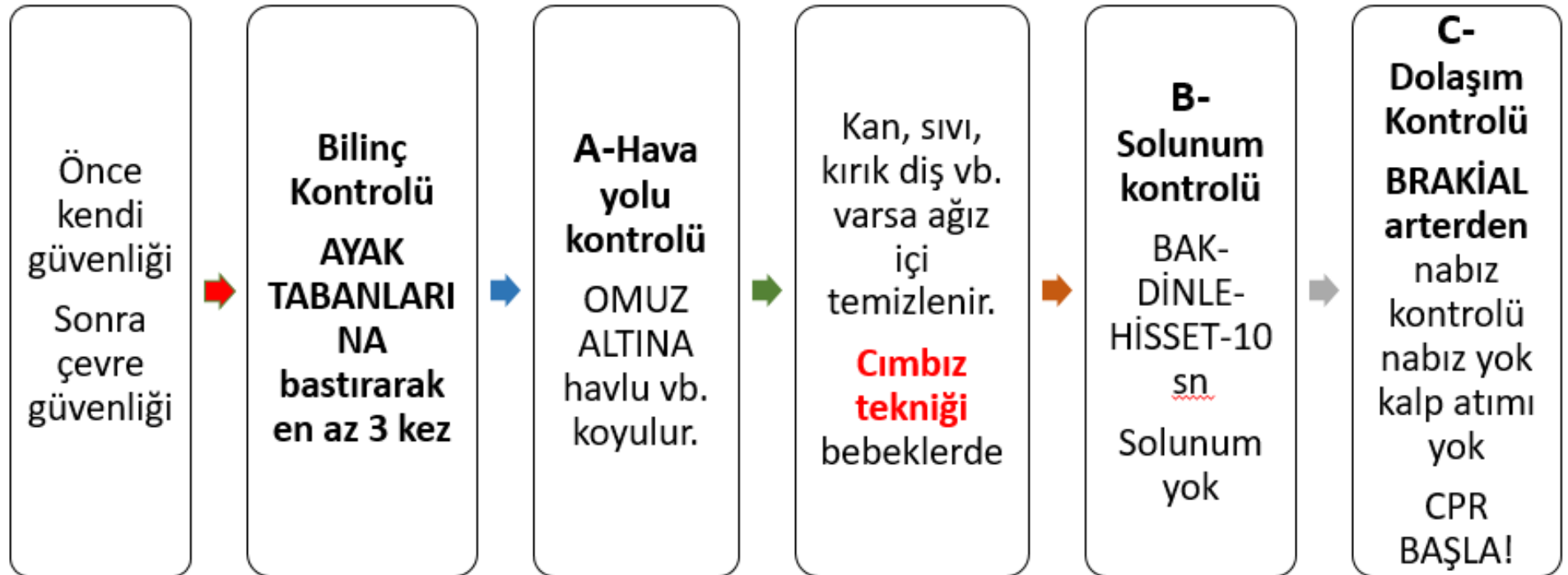
1 yaşından büyük çocuklarda Heimlich manevrası
(abdominal bölgeden başlanarak yukarı doğru itme ve bastırma hareketi, ayakta ya da yatar pozisyonda olabilir)

1 yaşından küçük çocuklar için sırtta vurma ve göğse itme hareketleri yapılır.

Yabancı Cisim Aspirasyonu Hemşirelik Girişimleri

- Hemşirenin primer rolü; yabancı cisim aspirasyon belirtilerini hızlı bir şekilde tanımak ve obstrüksiyonun giderilmesi için gerekli önlemleri almaktır.
- Hemşirenin Heimlich manevrasını bilmesi ve uygulayabilmesi gerekir. Aynı zamanda bunu aileye ve topluma da öğretmesi önemlidir.
- Ailelere, çocuklarının yaş dönemi özellikleri göz önünde bulundurularak, eğitimlerin verilmesi önemlidir.

BEBEKLERDE CPR (0-1YAŞ)

BEBEKLERDE CPR (0-1YAŞ)

2 Solunumla Başla

Bebeklerin Ac kapasitesi küçük olduğu için sadece ağız dolusu nefes alınır. Göğse bak

Bebegin yüzü küçük ağız-burun beraber alınır.

CPR için bölgeyi tespit et

**İŞARET PARMAĞI
BİR MEME BAŞI
SERÇE PARMAĞI
BİR MEME BAŞI**na getirilir. Arada kalan 3.4. parmaklar yan çevrilir. Basınç bölgesi tespit edilir.
4CM basınç

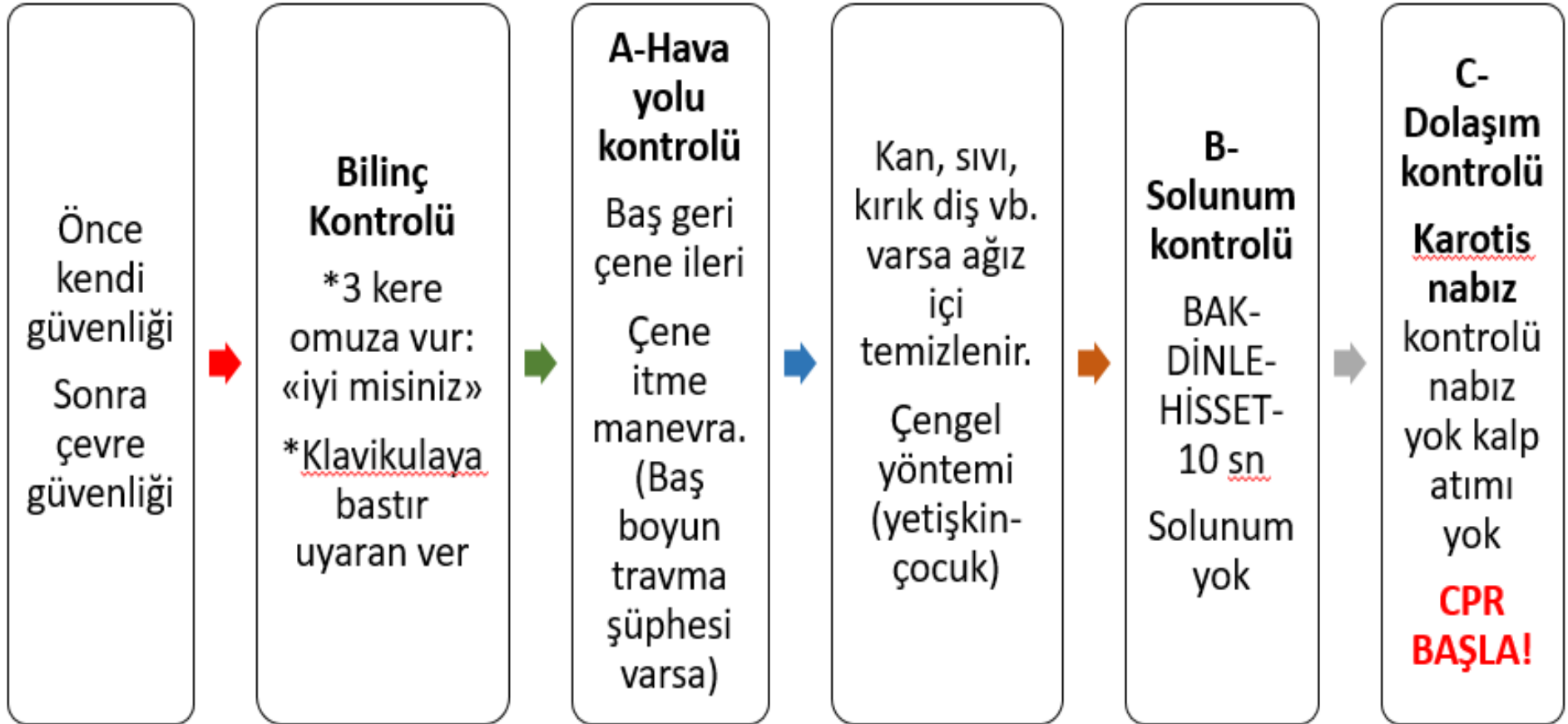
Basınç uygularken kalbin kan ile dolması için ve sabit ve ritmik kuvvet için heceleyerek say
1ve2ve
3ve,..10ve,11,12,
13..30

2 nefes ver sonra tekrar masaj

30:2
(Tek kişi)
15:2
(iki kişi)

5 SIKLUSTAN SONRA İLK YARDIM UYGULAYAN YALNIZ İSE 112 ARANIR. BAŞKALARI DA VAR İSE ABC değerlendirmesinden sonra 112 arattırılır.

ÇOCUKLARDA CPR (1-8 YAŞ)

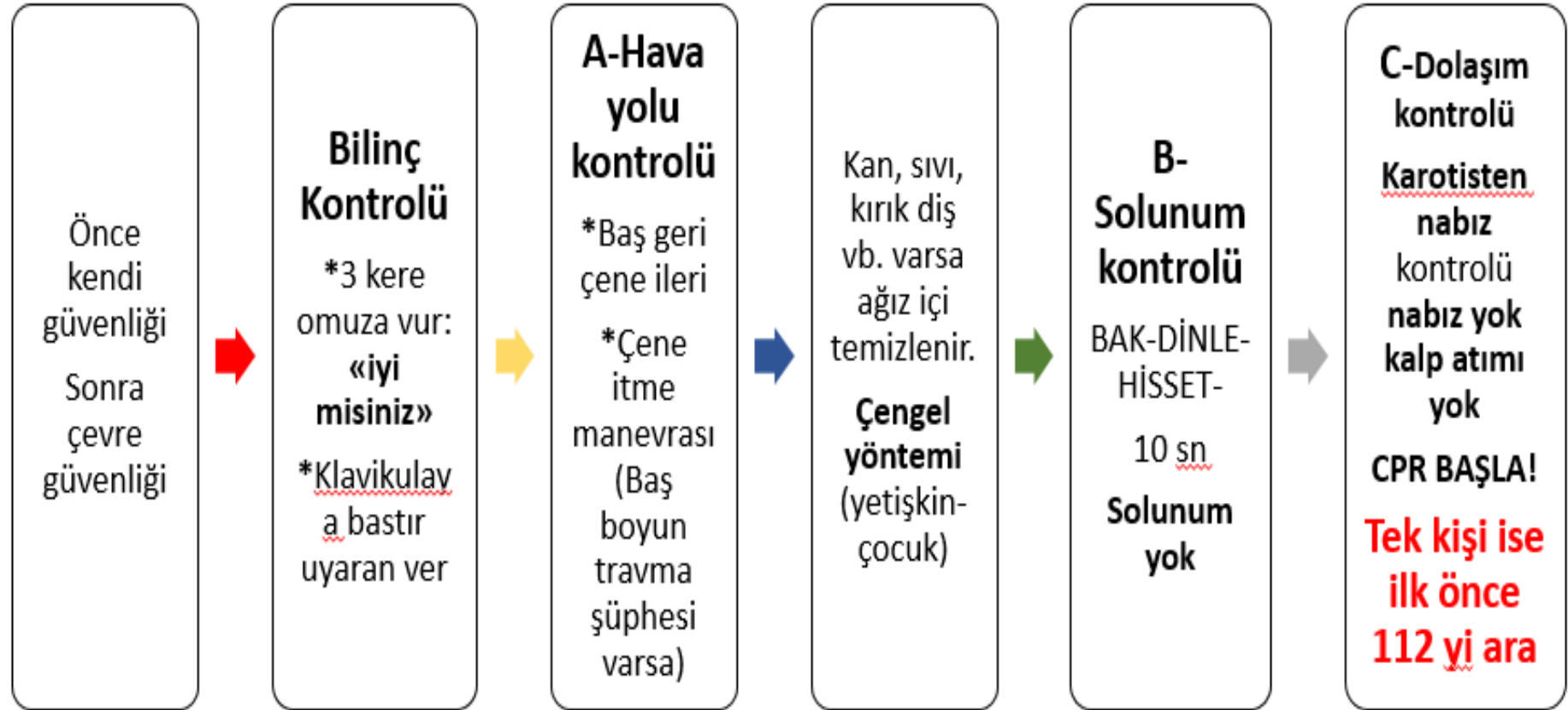
ÇOCUKLARDA CPR (1-8 YAŞ)

5 SİKLUSTAN SONRA İLKYARDIM UYGULAYAN YALNIZ İSE 112 ARANIR.
BAŞKALARI DA VAR İSE ABC değerlendirmesinden sonra 112 arattırılır.

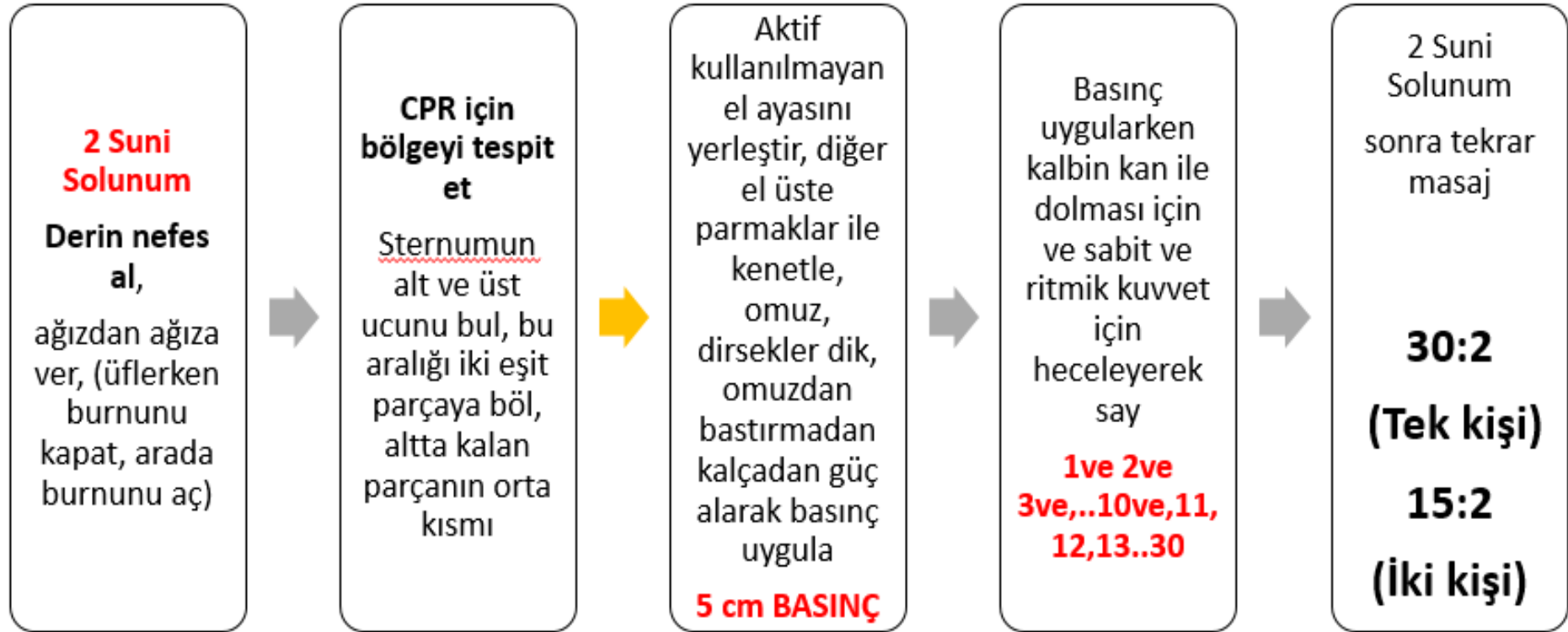
**HASTA/YARALI CPR'A YANIT VERDİYSE
KOMA POZİSYONU VER (BAŞ-BOYUNDA
SORUN YOKSA)**

8 Yaş Üstü Çocuklarda CPR (Yetişkin CPR)

8 Yaş Üstü Çocuklarda CPR (Yetişkin CPR)

BU SIKLUSA 112 GELENE KADAR, İLK YARDIMCI YORULANA KADAR, HASTA/YARALIDAN YANIT ALANA KADAR DEVAM EDİLİR.

HASTA/YARALI CPR'A YANIT VERDİYSE KOMA POZİSYONU VER (BAŞ-BOYUNDA SORUN YOKSA)